

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 marca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu IV Wydział Karny – Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Hanna Bartkowiak (spr.)

Sędziowie: SSO Sławomir Jęksa

SSO Dariusz Śliwiński

Protokolant: p.o. staż. Marta Banach

przy udziale Marii Włodarczak Prokuratora Prokuratury Rejonowej Poznań-Stare Miasto w Poznaniu

po rozpoznaniu w dniu 7 marca 2018 r.

sprawy skazanego **M. Z.**

na skutek apelacji wniesionej przez skazanego

od wyroku łącznego Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w Poznaniu

z dnia 23 października 2017 r. sygn. akt VIII K 595/17

1. Utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok.
2. Zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. M. G. kwotę 147,60 zł (w tym VAT) tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej obrony udzielonej z urzędu w postępowaniu odwoławczym.
3. Zwalnia skazanego od obowiązku zwrotu Skarbowi Państwa kosztów procesu za postępowanie odwoławcze.

Dariusz Śliwiński Hanna Bartkowiak Sławomir Jęksa

UZASADNIENIE

Zakład Karny w K. (...) w dniu 5 stycznia 2017 r. (data wpływu pisma do Sądu Rejonowego w Obornikach – k. 1) poinformował, iż zachodzą przesłanki do wydania wyroku łącznego wobec skazanego **M. Z.** . Do pisma została dołączona informacja o pobytach i orzeczeniach związanych z osobą M. Z..

Postanowieniem z dnia 21 czerwca 2017 r. Sąd Rejonowy w Obornikach na podstawie art. 35 § 1 kpk w zw. z art. 569 § 1 kpk uznał się za niewłaściwy i sprawę przekazał do Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w Poznaniu jako właściwemu rzeczowo i miejscowo.

Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu, w dniu 23 października 2017 r., w postępowaniu o sygn. VIII K 595/17, wydał wyrok łączny w sprawie skazanego, gdzie stwierdził, że **M. Z.** został skazany m.in. następującymi wyrokami:

I. Sądu Rejonowego w Obornikach z dnia 17 listopada 2015 r. w sprawie **II K 321/15** za przestępstwo z art. 178a § 1 kk w zw. z art. 178a § 4 kk w zw. z art. 64 § 1 kk popełnione w dniu 28 października 2014 r. na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności, 5 lat zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, świadczenie pieniężne w wysokości 1000 zł;

II. Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w Poznaniu z dnia 15 lutego 2016 r. w sprawie **VIII K 887/15** za przestępstwo z art. 244 kk popełnione w dniu 25 maja 2015 r. na karę 1 miesiąca pozbawienia wolności oraz karę 6 miesięcy ograniczenia wolności polegającą na obowiązku wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 24 godzin w stosunku miesięcznym;

III. Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w Poznaniu z dnia 2 marca 2016 r. w sprawie **VIII K 43/16** za przestępstwo z art. 244 kk popełnione w dniu 14 listopada 2015 r. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności,

IV. Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w Poznaniu z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie **VIII K 260/16** za przestępstwo z art. 244 kk popełnione w dniu 17 lutego 2016 r. na karę 9 miesięcy pozbawienia wolności;

V. Sądu Rejonowego w Obornikach z dnia 11 lipca 2016 r. w sprawie **II K 207/16** za przestępstwo z art. 178a § 4 kk w zw. z art. 64 § 1 kk popełnione w dniu 25 stycznia 2016 r. na karę 1 roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności, dożywotniego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, świadczenie pieniężne w kwocie 12.000 zł;

VI. wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w Poznaniu z dnia 1 sierpnia 2016 r. w sprawie **VIII K 275/16**, którym połączono kary orzeczone w wyrokach opisanych w pkt I, II i III i wymierzono karę łączną 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności.

W oparciu o tak poczynione ustalenia Sąd Rejonowy orzekł w sposób następujący:

- w pkt I na podstawie art. 85 § 1 i 2 kk i art. 85a kk i art. 86 § 1 kk połączył kary pozbawienia wolności orzeczone w wyroku łącznym Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w Poznaniu z dnia 1 sierpnia 2016 r. w sprawie VIII K 275/16 oraz w wyroku Sądu Rejonowego w Obornikach z dnia 11 lipca 2016 r. w sprawie II K 207/16 i orzekł karę łączną **2 lat i 5 miesięcy pozbawienia wolności**.

- w pkt II na podstawie art. 63 § 1 kk na poczet wymierzonej kary łącznej zaliczył okres pozbawienia wolności od dnia 13 kwietnia 2016 r. do dnia 29 kwietnia 2016 r. oraz od dnia 29 maja 2016 r. do dnia 3 sierpnia 2016 r.;

- w pkt III na podstawie art. 572 kpk w pozostałym zakresie umorzył postępowanie;

- na koniec, w pkt IV na podstawie art. 624 § 1 kpk zwolnił skazanego w od zapłaty Skarbowi Państwa kosztów sądowych związanych z wydaniem wyroku łącznego.

Powyższy wyrok zaskarżył skazany w zakresie rozstrzygnięcia o wymiarze kary łącznej. W swojej opisowej apelacji oskarżony zarzucił orzeczeniu rażąca niewspółmierność orzeczonej kary łącznej 2 lat i 5 miesięcy pozbawienia wolności. Wskazał, że jego zdaniem taki wymiar kary łącznej jest dla niego krzywdzący. M. Z. podnosił, że w niewystarczającym stopniu została uwzględniona opinia o nim z zakładu karnego oraz jego dotychczasowy proces resocjalizacji.

Podnosząc tak, apelujący wniósł o zmniejszenie kary łącznej pozbawienia wolności poprzez wydanie wyroku łącznego przy zastosowaniu zasady pełnej absorpcji (k. 99-100v).

Ustanowiony obrońca skazanego z urzędu wniósł pismo procesowe, w którym powtórzył twierdzenia skazanego zawarte w jego apelacji odnośnie pozytywnej opinii z Zakładu Karnego, prawidłowego przebiegu resocjalizacji oraz konieczności sprawowania przez M. Z. opieki nad matką oraz nadzorowania prowadzonej na wolności działalności gospodarczej.

Obrońca skazanego wniósł o uwzględnienie apelacji skazanego oraz zasądzenie na jego rzecz kosztów nieopłaconej nawet w części pomocy prawnej udzielonej z urzędu (k. 130-131).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja skazanego okazała się bezzasadna i nie zasługiwała na uwzględnienie.

Przedstawiając powody rozstrzygnięcia, wskazać na wstępie trzeba, że przeprowadzone przez Sąd I instancji postępowanie dowodowe było w pełni prawidłowe. Stwierdzono tak albowiem ujawniony na etapie rozpoznawczym materiał dowodowy został poddany rzetelnej analizie. Nie budziło zatem wątpliwości, że sytuacja M. Z., a w tym przede wszystkim jego dotychczasowa karalność, została rozpoznana wszechstronnie i zgodnie z rzeczywistym stanem rzeczy. Nie budziły przy tym zastrzeżeń wnioski Sądu I instancji co do stwierdzenia realnego zbiegu przestępstw, a w konsekwencji, możliwości orzeczenia kary pozbawienia wolności po połączeniu kar z dwóch wyroków. Żadnych wątpliwości nie wywołało także ustalenie, że konieczne było zastosowanie przepisów prawa materialnego o karze łącznej, obowiązujących po nowelizacji kodeksu karnego, tj. od dnia 1 lipca 2015 r.

W opinii Sądu odwoławczego argumentacja przedstawiona przez apelującego nie potwierdziła zasadności zarzutu rażącej niewspółmierności kary. Przypomnienia w tym miejscu wymaga, że zarzut rażącej niewspółmierności kary, jako zarzut z kategorii ocen, można podnosić wówczas „gdy kara jakkolwiek mieści się w granicach ustawowego zagrożenia, nie uwzględnia w sposób właściwy zarówno okoliczności popełnienia przestępstwa, jak i osobowości sprawcy, innymi słowy – gdy w społecznym odczuciu jest karą niesprawiedliwą” (vide: wyrok SN z 11 kwietnia 1985r. V KRN 178/85, OSNKW 1985/7-8/60). Nie chodzi przy tym o każdą ewentualną różnicę ocen co do jej wymiaru, ale różnice tak zasadniczej natury, że karą dotychczas wymierzoną nazwać można by niewspółmierną w stopniu nie dającym się wręcz zaakceptować (vide: wyrok SN z 2 lutego 1995 r., II KRN 198/94, OSNKW 1995/5-6/33).

Przykładając powyższe do okoliczności kontrolowanego przypadku, a ponadto uwzględniając specyfikę orzekania co do kar łącznych, Sąd II instancji rozważył prawidłowość rozstrzygnięcia podjętego w zaskarżonym wyroku i zbadał je pod kątem współmierności.

W pierwszej kolejności zaznaczyć trzeba, odnosząc się do uwag apelującego, że żaden przepis prawa nie nakazuje sądowi by wymierzając kary łączną dawał prymat zasadzie absorpcji. To jest tej zasadzie, która nakazuje ukształtować karę łączną na poziomie zbliżonym do wysokości najwyższej spośród kar jednostkowych, a która to kara pochłaniałaby pozostałe kary jednostkowe. Wprost przeciwnie, art. 569 § 1 kpk odsyła do przepisów materialnych dotyczących wymierzania kary łącznej, które określają, że karę łączną wymierza się w granicach od najwyższej z kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa do ich sumy, nie przekraczając przy karze pozbawienia wolności 20 lat (to obecnie górna granica kary łącznej pozbawienia wolności z art. 86 § 1 kk – dop. SO), z wyjątkami określonymi w art. 88 kk. Stwierdzić wręcz należy, że zasadę absorpcji stosuje się w wymiarze kary łącznej wyjątkowo, gdy związek zbiegających się przestępstw jest tak ścisły, że upodabnia je do jednego przestępstwa, jak w przypadku pomijalnego zbiegu przestępstw lub ciągu przestępstw, gdy nie potrzeba podwyższać progu represji karnej (por. wyrok SA w Białymstoku z 21.12.2015 r., sygn.. II AKa 206/15, LEX nr 1962890).

Podkreślenia natomiast wymaga, iż wymiar kary łącznej jest działalnością racjonalną, polegającą na oznaczaniu kary odpowiednio do stopnia związku podmiotowo-przedmiotowego między zbiegającymi się realnie przestępstwami. Nie służy to ograniczeniu odpowiedzialności karnej, lecz rzeczywistemu oddaniu zawartości kryminalnej czynów, jakich skazany się dopuścił. Celem kary łącznej, również po wspomnianej wyżej nowelizacji ustawy karnej, która weszła w życie dnia 1 lipca 2015 r., jest zapobieganie sytuacji, w której skazany pociągany do odpowiedzialności karnej odrębnie za każde z popełnionych przestępstw, pozostających w zbiegu realnym, znajduje się w gorszej sytuacji z perspektywy wymiaru kary, niż sprawca, który za takie przestępstwa odpowiada w jednym postępowaniu (por. wyrok SA w Krakowie z 27 marca 2013 r., II AKa 52/13, KZS 2013/6/82)

Apelujący chcąc przekonać do istotnej dysproporcji między karą orzeczoną, a tą, którą należałoby wymierzyć skazanemu zwracał uwagę na pozytywną zmianę postawy życiowej skazanego, co potwierdzać ma jego zachowanie w zakładzie karnym.

Odnosząc się do tych wskazań, zauważyć należy, że Sąd Rejonowy, bez wątpienia, wziął pod uwagę opinię o skazanym wystawioną przez Dyrektora Zakładu Karnego w K. (k. 43-43v). Opinię, z której wypływał wniosek o

regulaminowym zachowaniu podsądnego w warunkach izolacji penitencjarnej (z wyłączeniem sytuacji jednokrotnego ukarania go dyscyplinarnego w lutym 2017 r.). Zdaniem Sądu Okręgowego opinia ta nie należała do kategorii opinii nadzwyczajnych, która wymagałaby szczególnego potraktowania. Nie mogła ona przez to zostać oceniona jako czynnik bezwzględnie nakazujący łagodne potraktowanie skazanego w toku wymiaru kary łącznej. Nie można też tracić z pola widzenia, że okoliczności osobopoznawcze odnoszące się do skazanego, nie mają pierwszorzędного znaczenia przy kształtowaniu takiej kary, a mogą natomiast być w znaczącym stopniu uwzględniane w postępowaniu wykonawczym, jak choćby przy ubieganiu się o warunkowe przedterminowe zwolnienie. Na poparcie stanowiska o roli postawy skazanego w czasie odbywania kary izolacyjnej, w postępowaniu o wyrok łączny, warto odwołać się do jednej z tez zawartej w wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 14 stycznia 2010 r., którą Sąd Okręgowy w pełni podziela: „opinia o zachowaniu skazanego w zakładzie karnym ma charakter pomocniczy dla orzekania w przedmiocie kary łącznej, na co wskazuje treść art. 571 § 1 kpk, a jej znaczenie wiąże się z potrzebami oznaczania celów prewencyjno-prognostycznych oraz celowości kary. Znaczenie pierwszorzędne określają relacje podmiotowo-przedmiotowe zbiegających się przestępstw.” (wyrok SA w Krakowie, sygn. II AKa 237/09, KZS 2010/2/46).

Sąd I instancji w treści uzasadnienia do wyroku łącznego z dnia 23 października 2017 r., sygn. akt VIII K 595/17 dostrzegł, że pomiędzy przestępstwami, będącymi podstawą wyroków jednostkowych podlegających połączeniu wyrokiem łącznym, istnieje wysoka zbieżność rodzajowa, która niewątpliwie ma wpływ na wymiar kary łącznej. Sąd Okręgowy w pełni podziela to spostrzeżenie, jednakże zgadza się też z Sądem Rejonowym, że związek ten choć bliski, nie uzasadniał zastosowania zasady absorpcji w większym zakresie. Zbieżność rodzajowa pomiędzy poszczególnymi przestępstwami była bliska, jednakże nie upodabniała ona wszystkich czynów do jednego przestępstwa (występki z art. 178a kk i art. 244 kk naruszają różne dobra prawne). Skazany nie podnosił zarzutów związanych z błędnym ustaleniem związku podmiotowo-przedmiotowego pomiędzy poszczególnymi przestępstwami, jednakże Sąd Okręgowy odnosząc się do zarzutu niewspółmierności wymierzonej kary odwołuje się także do w pełni słusznych i uzasadnionych ustaleń Sądu niższej instancji w zakresie tego związku, aby podkreślić prawidłowość ustaleń organu orzekającego w odniesieniu do wszystkich kwestii mających wpływ na wymiar kary łącznej.

Sąd Okręgowy uważa też, że istotnie należy zaakcentować fakt, iż celem kary łącznej nie jest premiowanie osoby wielokrotnie łamiącej porządek prawny lecz zapewnienie racjonalnego stosowania kar i środków karnych przez likwidację w postępowaniu wykonawczym ich swoistej, wynikającej z kilkakrotnych skazań, konkurencji. Popelnienie więcej niż jednego przestępstwa jest zaś okolicznością, przemawiającą za orzekaniem kary łącznej surowszej. Ta okoliczność wskazuje bowiem na posunięty stopień demoralizacji skazanego, dla którego wejście w konflikt z prawem nie miało wcale jednorazowego, przypadkowego charakteru, ale stało się wręcz sposobem na życie (por. wyrok SA w Białymstoku z 6 listopada 2012 r., II AKo 129/12, LEX nr 1236007).

Jak wynika z poczynionych przez Sąd Rejonowy ustaleń, M. Z. jest wielokrotnym sprawcą przestępstw (vide KRK k. 10-12). Jego postępowanie cechuje wyraźna powtarzalność aspołecznych zachowań. Co więcej, z analizy karty karnej skazanego wynika, że „wyspecjalizował” się on w dokonywaniu przestępstw związanych z kierowaniem pojazdem mechanicznym w stanie nietrzeźwości oraz niestosowaniu się do orzeczonego przez sąd zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych. Wskazać również trzeba, czego zdaje się nie dostrzegać apelujący, że jedną z kar podlegających łączeniu jest kara łączna 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności będącą efektem połączenia kar jednostkowych z trzech wyroków (wyrok łączny Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w Poznaniu z dnia 1 sierpnia 2016 r. w sprawie VIII K 275/16). Skazany już raz zatem uzyskał pewien bonus w wymiarze kary łącznej, a obecnie domagałby się powtórnego, istotnego zmniejszenia wymiaru tej kary łącznej w kolejnym postępowaniu o wydanie wyroku łącznego. Wszystko to pociągało za sobą wnioski o potrzebie umniejszenia wpływu reguły absorpcji na wymiar kary łącznej. Zwiększało natomiast nacisk na potrzebę uwzględnienia w znacznie większym stopniu zasady kumulacji.

Podsumowując, Sąd Okręgowy uznał, że Sąd I instancji przy orzekaniu wobec skazanego kary łącznej prawidłowo zastosował zasadę asperacji (czyli częściowej absorpcji i częściowej kumulacji). W sytuacji, gdzie suma wymierzonych kar pozbawienia wolności objęte węzłem wyroku łącznego wynosiła 2 lata i 11 miesięcy pozbawienia wolności, a najwyższa z kar podlegających łączeniu to 1 rok i 8 miesięcy pozbawienia wolności (wymiar kary ze sprawy o sygn. II K 207/16), Sąd zasadnie wymierzył jako łączną karę 2 lat i 5 miesięcy pozbawienia wolności. W przypadku tego

skazanego nie ujawniły się przecież okoliczności, które wymagałyby w większym rozmiarze uwzględnienia zasady absorpcji. I to w stopniu znaczącym, gdyż dysproporcja między karą wymierzoną, a tą którą można byłoby określić mianem wzorcowej, jak wyżej podkreślano, musi być rażąca.

Uznać również należało, że łagodzeniu orzeczonej kary łącznej sprzeciwiały się względy prewencji ogólnej. Wobec skazanego orzeczono dotąd kary aż pięcioma wyrokami za przestępstwa umyślne, odbywał on też kary o charakterze izolacyjnym. Wszystko to świadczy o tym, że skazany lekceważył normy porządku prawnego i przejawia wyraźną demoralizację.

Sąd Okręgowy jest też zdania, że Sąd niższej instancji prawidłowo wywiązał się ze swego obowiązku badania oraz uwzględniania okoliczności przemawiających zarówno na korzyść, jak i na niekorzyść podsądnego. Stosownie do art. 85a kk wziął bowiem pod uwagę przede wszystkim cele zapobiegawcze i wychowawcze, które kara ma osiągnąć w stosunku do skazanego, a także potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa.

Wszystko to prowadzi do wniosku, że proponowany w apelacji wymiar kary łącznej przy uwzględnieniu w większym zakresie zasady absorpcji nie byłby właściwą reakcją wymiaru sprawiedliwości. Skutkowałby nieuzasadnionym obniżeniem kary łącznej, a w konsekwencji spowodował, że sprawca nie poniósłby należytej odpowiedzialności za swe czyny. W odczuciu społecznym zaniżona kara mogłaby też rodzić przeświadczenie o pobłażliwym traktowaniu wielokrotnego sprawcy przestępstw.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy utrzymał w mocy zaskarżony wyrok, o czym orzekł w pkt 1.

W pkt 2 wyroku, na podstawie § 17 ust. 5 oraz § 4 ust. 3 w zw. z § 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 03 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2016 r. poz. 1714) Sąd zasądził na rzecz adw. M. G. kwotę 147,60 złotych brutto tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej obrony udzielonej z urzędu w postępowaniu odwoławczym.

W punkcie 3 wyroku orzeczono o kosztach niniejszego postępowania. Sąd odwoławczy na podstawie art. 636 § 1 kpk w zw. z art. 624 § 1 kpk zwolnił skazanego w całości z obowiązku zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, uznając, iż nie będzie on w stanie ich ponieść. Nie ma on bowiem znaczącego majątku, a obecnie odbywa kolejne kary pozbawienia wolności. Za zwolnieniem skazanego z obowiązku uiszczenia kosztów procesu za postępowanie odwoławcze przemawiała zatem jego sytuacja materialna.

Dariusz Śliwiński Hanna Bartkowiak Sławomir Jęksa